

0-15

Diruiwa. K34/33

1/11

1

Mo xaré xa batho ba Baso xo na le mehuta-huta ya dikxomo. Xomme tšona di kxetholoxanywa ka tsela ye.

(1) Kxomo ye hobedu ya thsadi e bitšwa :- Na-khulwana. Ke xore xa ena mmala wo mongwe mo mmeleng wa yona. Xe e le pholo e bitšwa :- Khulšo xomme le yona xa e na mmala wo mongwe mo xo yona.

(3) Xe e le kxomo ye Ntso ya thsadi e bitšwa :- Na-swana. Xe e le ya pholo e bitšwa :- Swana.

(4) Xe e le kxomo ya thsadi ya mmala wo motala e bitšwa :- Na-talana

Xe e le pholo e bitšwa :- talana.

(5) Kxomo ye pududu ke xore e hlakane bošweu le bo tala xomme xo tletši bošweu e bitšwa-Na-pudutšwana xe e le thsadi. Xomme xe e le pholo e bitšwa :- pududu.

(6) Kxomo ya xo ba le mmala wo mo hubedu le bo-talana e bitšwa :- Na-lsothwana, xe e le ya thsadi. Kxomo ya tona e bitšwa :- tsothwa.

(7) Xe kxomo e na le mebala ye mešweu le ye meso e bitšwa :- Na-kxwatšana xe e le thsadi. Xomme xe e le tona e bitšwa :- kxwadu.

(8) Xe kxomo e na le mebala ye mehubidu e le bo hubedu byaxo hlakana le bo talanyana, xape e na le mebala xoba mmala wo moso, xe e le thsadi e bitšwa :- Na-nalana. Xe e le tona e bitšwa :- Nala.

2

(9) Xomme xona le mmala wo mongwe o o hwetšwa xo ka fase xa melomo ya dikxomo tše mehuta yohle. Xomme kxomo ya mmala wo e bitšwa kxomo ye na-swana ya molomo wa sehwa-bywalwa. Ke xore e na le mmala wo motalana fa seledung sa yona. Xe e le tona e bitšwa kxomo ye swana ya senwa-bywalwa, xomme xo ya byalo, byalo.

Dikxomo kamoka tšeo dihweditšwexo naxeng ya Phalaborwa xothwe di tšwa thoko ya Leboa. Xomme ditsene mo naxeng mehleng ya kxoši Mošelwane mo xo kwalaxo xe morwa Meele a nthša dikxomo a fa ba Maxakala xe ba swere kxoši Mošolwane elexo Maxadimana. Xomme tšona di hlaxišitše ke Bakxalaka elexo ba xa Malasa ka xo loba kxoši xe ba tsena Phalaborwa.

Dinaka tša dikxomo

Xe kxomo ya thsadi ena le dinaka tše lemetšexo pele xa hloxo ya yona e bitšwa :- kurumane. Xe dinaka tša yona di le bile xodimo e bitšwa :- Nekadi phepe. Xomme xe e le tona dinaka tša yona di lemetši xodimo e bitšwa maphoko. Xe e le thsadi dinaka di inametše fase e bitšwa nakadi makxothana. Xomme xe

3 e sena dinaka e bitšwa sekolwana xe e le thsadi. Xe e le tona ke sekolo xoba sekxotlana xe e le thsadi. Tona ke sekxotla.

Dithêô tša mebala

Mo mebaleng ya dikxomo xa e šupi dithêô. Xomme dithêô tša dikxomo ditšwa maineng a tšona kamo kxomo ye ngwe le ye ngwe e ka fixwaxo leina ke badiša. Xomme ke xona e tla hwetša thêô ka mediro ya yona. Mediro yeo e ka ba xo lwa kudu xe e le poô. Xoba xolla kudu xe e le thsadi xe e tliša molodu wo bose xo badiša ba dikxomo. Xe kxomo e sena modiro wo byalo xona xa e hwetše thêô.

Thêô ya kxomo ya thsadi elexo (Sethepe) ke ~~makhama~~ Sethepe se kxaola tswetle se ~~ka~~ lapiša ba folledi. Tswetle ke pheta ya mohuta wo mongwe wa pheta tša kxale. Xo follela ke xo lokela pheta yeo ka lenting. Xomme xe xo thathollwa ka baka la kxomo Sethepe ke xore e lapiša baxami ka baka la xo ba le maswi a mantši. Xo kxaola tswetle ke xe e se sana maswi a kxatsele xoba kate, xomme e le maswi a xo le wa a sa apewa.

4 Têthô ya kxomo ya poô ya xo lwa kudu ye byalo ka Maphôkwe. Ke maphôkwe ara-mokodi-a-mangana a hlaba phafa o a kokota. Maphôkwe ke leina la poô ya kxale ebe e lwa kudu kudu le tše dingwe xape e bile e di fenyā kamoka. Xomme maphôkwe ke leina la mohuta wo mongwe wa manong. Xape ke ona wo o a fihlaxo peleng moxo hwilexo phôôfôlô. Kxomo ye e hweditše leina le ka xe dinaka tša yona di swana le phafa tša nonyana ye. Xe xothwe Maphôkwe aramoko di amangana ke xe kxomo ye ere xe e bona tše dingwe tša šaka lešele ya tloxa ka xo kitima e rwele hloxo xomme e tšama e lla. Xe xothwe ya hlaba phafa e a kokota ebe e re xe e ~~ka~~ bona tše dingwe e thome xo tsoma mo xo bexo le seôlo elexo mmu woo o dirilwexo xoba byalo ka leswika la xo ema. Ke xona e tla thoma xo lwa le seolo seo ekxone e kitimela tše e rataxo xo lwa le tšona. Xomme mo mokitimong wa yona ebe byalo ke lenong lela elexo maphôkwe. Ke yona tsela yeo dikxomo di hwetšaxo dithêô ka yona.

Mebala ya xo ratexa le ya xo se ratexe.

5 Dikxomo kamoka ka mebala ya tšona di be ~~diratwa~~ diratwa ke batho ka ntle le ba mošate. Mo mošate xobe xo ratwa kudu tše nthso ka xe ele tšona tše diratwaxo ke badimo. Xomme xo be xo hloilwe xo nyalela motho yo mong le yo mong ka kxomo ya xo hloka dinaka. Xe motho a ka iša kxomo ye byale boxweng xoba mo a tšia xo xona mosadi o be a hwetša molato, wa xore o a nyatša. Xomme xodimo xa kxomo yeo o tla nthša tše pedi tša xoba le dinaka.

Mo xo rueng xa dikxomo xobe xo se hlaloxanyo ya mohuta o tee wa dikxomo. Dikxomo kamoka di be di ratexa. Kxale dikxomo tša lešaka le lengwe le le lengwe xobe xona le leswao la lona. Ke xore dibe di swaiwa byalo ka dipudi. Xomme dibe di sa thsungwi ka thšipi. Xomme tše dingwe di ripiwe dinhla tša ditseba. Xomme tše dingwe di kxokelelwa mefiri tsebeng. Tše dingwe di ripywa tsebe ka boxare xore ebe tsebe tše pedi ke theko e tee. Xomme tše dingwe ebe mašobana fela.

Motho yo mong le yo mong xoba moloko ona le swao la ona. Xe kxomo e ka rekišwa xo bolawa le swao xomme xa dirwa le leswa. Dikxomo e ba tša monna o tee. Xomme le le soxane xe papaxwe a se sa phela. Mosadi o be a sa dumelelwi xoba le dikxomo le xe monna wa xaxwe a hwile dikxomo di swanetše xoba tša lelokō. Ngwana a ka ba le dikxomo xe papaxwe a hwile. Xe papaxwe a sa phela ngwana a reka kxomo xoba dikxomo ke tša papaxwe. Dokxomo tše mmala wo moso di kxethelwa xoba dihlabelo tša badimo. Xe motho yo a hwilexo ebe ana le dikxomo tše ntši xo kxethwa kxomo ye ngwe ya pholo ya rewa leina la xaxwe xore a seke a belaela. Xe motho a hwile ana le dikxomo xo tša kxethwa pholo ye kxolo xomme ya hlebixwa xore a bolokwe ka mokxopa wa yona xore a se belaele selo mo maruong a xaxwe.

6

Mafulo xo diša.

Mafulo a mabotse a tsebya ka mohuta wa byang byo o bo ratwaxo ke dikxomo, byalo ka (lesuxwe). Xomme xa xo swanetše xoba le metse kxaufsi le felo mo xo byalo. Xomme xa xo tsebye botse botse dimela tše ere xo xe kxomo e lle e hwe. Xomme dimela tše di sa lokaxo, di tsebywa ke dikxomo ka xo se di je. Diruiwa di fula e sale xosasa le manthapama. Xe e le mosexare di išwa felo mo xo bitšwaxo sekxobong xoba sekxoba ka nong sa badiša. Xa di tloxelwe mafulong. Xe diruiwa di futši e le thapama di išwa xae. Di nošwa metse xe e le thapama, xola di se sa rata xo fula ka baka la moxau. Di fiwa metse xa tee ka letšatši. Di fiwa metse ke xo išwa nokeng ke badiša. Diruiwa di lotwa kxaufsi le metse xoba lexae la batho. Xaele mo naxeng ya Phalaborwa ka ba ka la pholō bontši xa xo tsebye moreka wa dikxomo xo tloxa kxale.

Dikxomo di dišwa ke bašimane bao xape eleng masoxana a lemo tše kabaxo lesome le metšo ye mehlano xoba xo feta fao. Xomme bona ba ya kamoka mo motseng. Xape ba rutana xo tia kxati ka se swanthšo sa ntwā. Xomme ka tsela ye ba ruta kxotlelelo ya ntwā xe ba xodile. Xape xona le dipapadi elexo kxole.

7

Lešaka la dikxomo.

Lešaka la dikxomo le dula ka xare xa motse. Xomme le axwa ka diphate tša dihlare. Molomo wa lešaka xoba kxōrō e tswalelwa ka kota tšeo di bitšwaxo maphika. Xomme mo mathokong o mabedi a kxōrō xo epelwa kota tše pedi. Xomme ye ngwe le ye ngwe ena le ~~mafale~~ mafale. Ke xore kota e fee e tšwele phathe tše pedi xore maphika a kxone xo dula botse. Lešaka le alafiwa ke ngaka yeo e alafilexo xoba axilexo motse. Kamo šakeng xa xo tsene mosadi, le xe e le mothepa. Xape xa xo dumelwe xo bua kxomo ka šakeng ka ntle le xo alafela moswane wa yona ka sehlaro se bitšwaxo serokolo. Ke xore dikxomo di se ke tša dira lešala ka xe e le mokxwa wa tšona xo dira lešata xe di hwetša mo xo hwilexo selo. Dikxomo di xamelwa šakeng. Kxomo e a hlabiwa ka šakeng. Xe banna ba kxobakane xo hlabiwa kxomo basadi xa ba dumelelwi xo batamela le xe e le xo lebelela fela ka mahlo. Xothwe xe kxomo e ka xolola xe e hlabiwa e šupa kotsi. Ke xore mohlabi wa yona o tla hwa xoba mong wa lešaka.

Xo tswala xo tswadiša.

8

Dipōō tša xo tswadiša di kxethiwa ka xo faxola tše dingwe, xomme xa šala tšeo di kxahlisaxo mong wa lešaka. Mohlape o ka ba le pōō tše pedi xoba tše tharo. Dipōō tše senang mohola di a faxolwa. Dithsadi tša šaka le leng le le leng le na le dipōō tša lona.

Xe sethole sele memeru se tsebywa ka xe se xwedilwe. Xe dithōle ele tše dušaxo di alafiwa ke modiša xore di se folotše. Modiša o tlemolla lekxeswa xe ale madišong ka taelo ya banna xomme a tia dimpa tša sethōle ka lekxeswa xore sethole se tswale xabotse. Nako ya xo tswala xa e lsebywe ka xe matsatši a a balwe. Xomme xo no bonwa fela xe sethōle setswala. Dithōle xa di tloxe xoba xa di tlošwe mohlapeng wa tšona. Dikxomo dithuša xe kxomo e tswetše mme mohlang o sa tšwe ka pela. Xomme e tla nyakelwa dihlare ya nwešwa tšona. Xomme Xomme fa xona le bahlale bao ba tseba xo xo alafa kxomo xe mohlang o sa tšwe. Xe ~~xx~~ sethole sesa tswale xa se alafse. Mangopa a bolawa xe e le lebaka le letelele a sa tswale. Xe kxomo e tswetše xabedi xoba xa raro e bitšwa kxomo xadi. Xe e tswetše xatee e bitšwa kxomo xatšana. Namane e setšwa ka xo axelwa lešakana. Xe dikxomo di tšwa xo ya xo fola namane e swanetše xo sala xae. Namane xe maswe a mma yo e se sale a kate e a lafiwa xore maswe a le we ke batho kamoka. Sehlaro sa xo alafa namane se bitšwa modika lehla. Se hwetšwa mo ~~dimax~~ dinokeng fela.

9 Xe maswi a kxomo a sa kxahla a le wa ke basimane fela. Xomme xe ba lle ba swanetše xo hlapa diatla ba sale kxōrōng xore ba se ke ba kxoma di byana ka ~~xxx~~.xe. Xe mošimane a ka kxoma di byana a sešo a hlapa. Namane e ka hwa. Xothwe e ka fekeela. Namane xe e sale ye nyane kudu xa e dišwi ke motho. Xape xe e hlalifile e a bulelwa xore e fule kzaufsi le xae.

Xo rutwa xo lotwa xo faxolwa.

Dikxomo dibe di rutwa fela xo namelwa e le makaba. Xomme xo xong di rutwa xo kitima xa thšiano ka mehla ya xo longwa xa lerotse xoba ngwaxa wo moswa. Dinaka tša dikxomo xe dina le dinhla kudu di a ripiwa. Xe kxomo ya naka tše byalo e sa ro;owo dinaka e tla bolaya tše dingwe le batho se e le kxomo ya xo rata xo lwa le batho.

Dipōō di faxolwa xe di šetše di thoma xo xwela. Di faxolwa ka xore xe dipōō e le tše ntši sakeng le tee di ka bolaya kxomo ya thsadi ka xe di xwela kxomo ka bontši. Di faxolwa ka thipa ka xo kxeile letlalo la ka ntle ba nthša dilo tšeo di bitšwaxo dithapo.

10

Malwetše Meriana Melekō.

Bolwetše byo boxolo bye dikxomo ke byo bo bitšwaxo mokakatla. Ke xore ke madi a maxolo a o areng xe a swere kxomo ya šita xo sepela. Bolwetše byo bo tlišwa ke xo robotša dikxomo ka šakeng le naxo le morule xoba matakata xe pula e nele. Xape xo a dumelwa xore baloi ba kxona xo tsena ka šakeng bošexo ba nthša dikxomo ba di namele le tšeo eseng makaba. Xomme batho ba ke basedi eseng motho wa monna. Ke xona dikxomo di ka tsena ke bolwetše ka tsela ye. Xothwe ka nako ~~mak~~ baloi bao ba ya xo lwa le baloi ba bangwe ba nametše kxomo tše. Xomme mo ntweng xolwerwa ka dithunya. Xe moloi a thšaba xoka thunya lekaba la xaxwe. Ke xona kxomo yeo e swanetše xolwala ya hwa. Xe kxomo e lwala mokakatla e tla nyakelwa sehlare seo se bitšwaxo lebata la madi xore e nošwe. Xe e le bolwetše byo bo sa tsebywexo xo bitšwa ngaka ya motse xore e dire dihlare xore moloi yo a e namelaxo a xobale, xoba a hwetšwe xosasa ke mong lešaka. Mohlomong xotla hwa mothunyi wa kxomo yela elexo moloi.

11

Xa xo dumelwe xore kxomo e ka lwala e se motho. Xe kxomo e lwala xantši xo dumelwa xore ke baloi. Xe kxomo e roberile lešto e loxelwa dikotana tše bitšwaxo seferaxahla. Xomme ya tlemelelwa.

Thlabo.

Diruiwa di hlabiwa xantsi xe xo phasiwa dipheko. Ke xore xe xona le malwetse motseng. Xo xong xo hlabixwa xe xona le monyanya. Le xe xo rapelwa badimo mo mabitleng xo a tiswa xo hlabywa diruiwa. Xe xo hlabiwa seruiwa xo tsongwa motho yo areng xe e hlabile seruiwa sa tswa madi a mantsi ka xe madi a seruiwa a ratexa kudu. Xape se hlabiwa ka hlokomelo xore madi a seke a tswela ntle. Xe e le pudi xoba nku xo nyakiwa se byana xore madi a tswela xona. Seruiwa se hlabiwa ka lerumo xe e le kxomo. Xe e le pudi xoba nku e hlabiwa ka thswana xoba nelete ye kxolo xore madi a setswa. Kxomo xe e bolailwe e swanetse xo phakolo xanya ke monna yo a kang tsebaxo ditho xabotse. Maina a ditho kamoka tsa kxomo ke 1 serope 2 letsoxo 3 Thamo 4 Hloxo 5 Leumo 6 mohlana 7 Tsa-ka teng 8 makxoto.

Kabelo ya ditho tsa kxomo.

12 1 serope se ya mosate 2 Letsoxo lefiwa mohlabi. 3 Letsoxo le lengwe le ya xo morwa monna mong wa kxomo. 4 Leumo ke la mmexo mong wa kxomo xe a sa phela 5 Mehlana ka bobedi ke tsa mong wa kxomo. 6 Hloxo ke ya banna kxorong. Xomme e bitswa mokxosi wa banna. 7 Thamo ke ya metswalle byalo ka rangwane xe ale xona. 8 Tsa ka teng ke tsa mosadi yo moxolo wa motse. 9 Makxoto ke a badiša le dingata tsa yona.

Setho se se sa lewego ke ngaate. Xomme selo se ke moxotswana wo o lexo kraufsi le moxodu wa kxomo. Xomme sona xo lokelwa dinamana tse bose ka xare le makhura. Ke xona se le wa ke banna fela. Xe lesoxana le sena mosadi xa le je. Xape le monna xe a sena ngwana wa mosimane xa a je. Le mosadi xe e sale yo moswa xa a je.

Xothwe xe motho a ka ja nama ye o tla ba le ngwana wa mosimane yo a tloxo tswalwa a le byalo ka motho yo a bolotseho. Ke xore o tla tswalwa bopele bye xaxwe bole byalo ka motho yo a tswaxo bodikeng a ripilwe bopele. Ke xona xona le poifo ye kxolo xo ja nama ye o sena ngwana wa mosimane. Xe xo ka belexwa ngwana a tswa ale byalo xothwe papaxwe o lle ngaate.

13 Le madi xa a le we ke basimanyana ba ba se esoxo xo bolla. Xothwe mohlang ba yaxo xobolla ba tla tswa madi ka hloxong ele madi a diruiwa.

Xape le byoko bya kxomo lewa ke bakxalabye. Xe wena motho o se mokxalabye wa ja byoko. Xothwe o tla mela moriri wo mosweu o sale ngwana xoba yo monyane. Lentšu le la

xore madi a tla tšwa hloxaong mohlang mošimane a bolla le šupa xore o tla tšwa madi a mantšhi xe o ripilwe mapele xe o le bodikeng. Ke xore ba thšaba xore basadi ba se tsebe xore xo dirwang morotong. Xe e le kxomo ya xo hlaba fela mašapo a a lahlwa. Xe e le ya badimo mašapo a išwa badimong.

Sabohloko sa kxomo se tšwa ke dingaka xo dira dihlang tša dikxomo xe di lwala. Letlalo ke mong kxomo xo dira kobo. Moxong xo dirwa meropa ka tlalo la kxomo. Le xe e le dikomana tša kxoši xe e le pholo ye kxolo. Moswane wa kxomo o a hlotliwa xomme wa apewa metse a wona le dinama wa lewa ke basadi ka xae.

Mafsi

14 Dikxomo di xamixwa xa bedi ka letšatsi. Dikxomo di xangwa ke badiša xoba mang le mang elexo monna yo a rataxo. Di xangwa ka šakeng. Xo bulelwa pele namane xore e thome xo anya. Ka moraxo namane e le lekwe xomme moxami a kxoke kxomo maoto. Xomme o thušwa ke yo mong xo kotela namane xe a xama. Yo mongwe o swara kxamelo. Yo mong a sware kxomo ka moxala. Moxami ka nako a ka phatha kxamelo ka maoto. Xe xo fedile xo xama namane e fiwa sebaka sa xo anya. Ka moraxo modiša a e kotele a xamele ka xanong xa xaxwe. Xomme seo sebitšwa lešškotšo. La pele e be e le lehwele. Ka moraxo a boele xe namane e a ntše a e kotele a a nye are ke sehlabo. Ke xore kxomo ka nako ka e tee e xamixwa xa raro. Maswi a mathomo ke a ka xae. Ka moraxo ke a badiša. Xe namane e hwile kxomo xa e sa xamiwa. Xo xangwa xosasa le xaki matšibua. Maoto a kxomo a tlema ka letswa. Kxomo e kxokiwa ka nko le dinaka. Maswi a thšelwa ka maxapeng xoba dipitšeng. A hlakanywa le maswi a matala xore a kxahle. Xomme pele a be wa theko xore e hlwe letšatsi. Xe a kxahlile a thšelwe xo a mang. Xe maswi a hlwele letšatsi ka le tee a bitšwa lesšrš.

15 Maswi a xo kxahle ke sejo se selo xo baeng Ngwetšhi le yona e ka ja maswi xe xaki esetše ena le matšatsi mo motseng. Maswi a iletšwa xo nwewa ke basadi. Xomme a nwewa ke banna xe a sešo a kxahla. Xe namane e sešo ya ripa lekhobori maswi a yona a lewa ke banna. Xomme a bitšwa mohlaloso. Se namane e ripile lekhobori xoba namana ya xo salela mmpeng xe e tswalwa maswi a ka lewa ke basadi. Xomme sa motho namane e tla alafiwa xore e se lwale. Xomme ka nako ye polelo ere namane e xodile. Ke ntle xa fa mosadi xa dumelwe xo nwa

maswi a kxomo.

Ke modiša wa dikxomo a rata xo hwetša mafsi a mentši xe a xama, o swanetše xo iša dikxomo tša xaxwe phulong e sale xosasa. Ke xore o tšwa le dikxomo a sešš a xama. Ke xona o tla boa mosexare moxolo mola dikxomo di futši xape di kxoše kudu. Ka tsatši dikxomo di tla ba le mafsi xo fitiša xe a xamile pele di sešš xo fula. Tsela xoba mokxwa wo o bitšwa xore ke xo botha. Ke xore xo tsošetša dikxomo naxeng di sešo xo fula. Xomme ke mokxwa wo o tsongwaxo kudu ke baxami ba dikxomo.

16

Dikxoxo.

Dikxoxo xa di tsebywe mo di tšwaxo xona. Dikxoxo di ile ka ~~makxax~~ mehuta-huta ye mentši. Xomme mebala ya tšona xa e bolelwe byalo ka ya dikxomo. Ke kxoxo ya thsadi e le ye ntso xae bolelwe byalo ka kxomo ya thsadi ye ntso. Xomme rere kxoxo ya thsadi ye ntso. Xomme le xo mebala ye mengwe xo byalo le xo tše ditona. Fela xo a tišwa xo bolelwa ka dika xoba dipapišš. Kxoxo xe e le ya mmala wa xo swana le wa kxwale xothwe ke Mokwa kxwale. Xe e le ye ntso xo swana le sexodi e bitšwa kxoxo ya mmalexodi. Xe e le ye thšweu bitšwa phatamatlala. Ke xore e swana le letlala la melora.

17

Mohola wa dikxoxo ke xo thuša xo dira dipheko ka tšona. Xe motho a lwala xantši xo bolelwa ke dingaka xore xo nyakwe mohuta wa xore wa kxoxo xore e fiwe badimo ka xo bolawa xe išwe marapo xo bona badi. Xomme nama ya yona e lewe ke molwetše le ba bangwe molwetše o tla fola. Xoba ba phase xomme kxoxo e leswe e le byalo. Kxoxo ye byalo ya ~~makxax~~ bolawa bolwetši bo a bo a. Xe motho a bolaya yona o tla tsoma ye ngwe ya mmala wo byalo a thiba yela ya xo bolawa. Kxoxo e tsongwa kudu ke dikxoši xo thsekkela pula ka xo rothišetša madi dinakeng tša dihlare tša pula. Dikxoxo di lewa ke banna fela xantši. Xothwe mosadi xa dumelawe xo ja kxoxo. Xothwe xe mosadi a ja kxoxo ke lehodu. Ke basadi ba bantši ba ba sa dumelaxo taba ye.

Matšai a kxoxo a lewa ke banna fela. Le xe mosadi a ja kxoxo a swanetše xo ila matšai xoba maata a yona. Xomme ke bohodu byo boxolo xo bonwa a ja matšai a kxoxo. Kxoxo xa ena lešaka byalo ka kxomo. Xomme ke selo seo se robalaxo moxong le moxong erataxo. Dikxoxo di axelwa ~~makxax~~ ntlwana xe ele ya thsadi ele matšaing. Kxoxo ya moxoxonope e dirwa xore ebe modiša wa motse xore tladi e seke ya thsuma dintlo. Kxoxo ye byalo e a hlompiwa ke mong wa yona. Xape e tla thewa le leina la motho yo a hwilexo. Kxoxo ye byalo xe e hwile xa e lewe ke batho kamoka. Kxoxo ke selo se sebexo se ruwa ke mang

le mang ka baka la xo dipheko fela. Xe motho a na le molato wa badimo wa pheko ya kxoxo obe a ya xo motho yo mongwe a kxopela ka xore ke swere ke pheko. Ke xona o tla fiwa kxoxo ka ntle le theko.

Dikxoxo di na le maswayo byalo ka diruiwa.

18 Xomme tšona di swaiwa ka ~~xxx~~ tsela ye ngwe. Motho yo mong le yo mong ona le laxaxwe leswao. Kxoxo ke selo se ruwaxo ke mang le mang. Ke xore monna, masadi le ngwana o rua kxoxo. Xomme dikxoxo di hwetswa ka tsela ye. Xe ngwana xoba motho yo moxolo a ka lwala, xomme a phasetšwa pheko ka kxoxo. Ke xona kxoxo yela ke ya xaxwe. Xe xo phasiwa xo sepelwa ka taelo ya ngaka. Xe ngaka e boletše xore xo nyake xa kxoxo ya tšadi. Xo swanetše xo nyakiwa kxoxo ye byalo. Xape ngaka e tla bolela le mmala wa kxoxo yeo.

X Maswao a dikxoxo a sepela ka tsela ye. Motho yo mong le yo mong o ripa monatla xoba monwana wo arataxo xore kxoxo tša xaxwe di tsebye ka wona. Batho ba bangwe ba epeša kxoxo mphiri leotong. Tsela tše pedi tše ke tšona tšeo xo swaiwaxo dikxoxo ka wona.

Dikolobe

X Dikolobe xothwe di tšwa ka thoko ya Borwa le batho ba Bašweu. Xomme xa xo tsebye ngwaxa wo di tšeneng ka wona. Eupya xa se kxale xe dikolobe di tsene mo naxeng ya Phalaborwa. Dikolobe xa di je ke batho kamoka. Bantši bya batho xa ba je kolobe. Xothwe xe mosadi a ka ja kolobe ele moimana ngwana wa xaxwe o tla lla byalo ka kolobe.

19 Xomme ke mo basadi ba thomilexo xo boifa xo ja nama ya kolobe. Kolobe e be e thuša batho ka makhura fela. Xe kolobe e bolailwe e kxobywa ke mosadi motho wa monna xa ana maatla mokolobeng. Xape kolobe e ruwa ke basadi. Xe e bolailwe e apewa ~~xxx~~ kamoka xomme ya lewa le tšatši leo ke batho kamoka ba motse. Kolobe e bolawa ke lerumo byalo ka kxomo. Xomme e thuša basadi ka makhura a yona xo tlola mmele.

Dimpya.

Dimpya xa xo tsebye kamo di tšwaxo. Xomme bare bano bona di šetše di tladitše naxa. Dimpya di ile ka mehuta-huta ya tšona. Dimpya di rutwa xo bola ya diphōōfōlō ~~x~~ ka xo di fa dinama tša diphōōfōlō e sale tše nyane. Xe motho a rala xore mpya ya xaxwe e be boxale o swanetše xo efa nama ya sebatana e sale ye nyane. Xe motho a rata xore mpya ya xaxwe e lome batho o e ruta xo rakadiše bana e sale yenyane. Xe

Dipudi le dinku di na le maswao byalo ka dikxomo. Lesaka la dipudi le la dinku le ba kxaufsi le motse byalo ka la dikxomo.

22

Pudi xoba nku di hlabiwa ka xae. Dikiletso tsa dipudi le dinku di byalo ka tsa dikxomo. Mo dipuding xo tsomexa phooko xoba diphoko tsa mohuta wa xo xakai xola. Xomme tse dingwe tsa kxatswa ka thsilo. Xomme se se dirwa le xo dinku. Dipudi le dinku le tsona di a namelwa byalo ka lekaba la kxomo. Dinku le dipudi di na le malwetse a tsona a sa swanexo le dikxomo. Dipudi di lwala diso. Xape di na le bolwetse bya hloxo. Xa e le dinku xa di atisi xo lwala. Xomme malwetse a dipudi xa ana ngaka. Nku xe e hlabiwa ya lla supa kotsi byalo ka kxomo. Xa e le pudi yona xa ena le mokxwa xe e ke lla. ~~Mifi~~ Dipudi le dinku xa di xamiwi byalo ka dikxomo. Dipudi di anywa fela ke basimane. Xa e le nku maswi a yona xa nwewe. Pudi xe e xangwa ke badiša xa e tlengwe maoto le xe e le dinaka. Mafsi a pudi xothwe ke sehlare. Xe motho a lwala ba mofa ona. Mafsi a pudi xa nwewe ke basadi. Xothwe a nkxa a pudi. Xa e le dinama tsela tsa xo ilelwa xo le wa ke masoxana le mo dipuding le dinkung di sale xona.

Ka Motlalekxomo.

END. S. 589